

## Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

List 19.

V Celovcu 6. oktobra 1871.

Leto III.

### Emanek, lovčev sin.

(Povest, iz češčine poslovenil Andrejčekov Jože.)

Med bukčjem na samoti  
Bišica stoji ob poti,  
Borna kočja lovčeva  
Tam od jutra do večera  
Ptičje petje se prostera, —  
Drevje v noči šepeta.

V.

(Konec.)

Druzega dne zgodaj, ko je še mati spala, prikrade se Emanek v sobo. Roka se mu trese, komaj dotakniviši se orožja, on pa zatisne ustnje ter vzame puško. Pes je skakal radostno kviško videti mladega gospodiča z risanico na plečih; in zgubila sta se obadva v gozdu, ali danes skupaj.

Še je bilo rosno okrog, noga živalska je ni še otresla, solnce še ne popilo. Emanek je šel v mladovje, kjer so bila zasajena mlada drevesa, kojih goste veje so mu tako rekoč pot zapirale, da ne bi šel dalje; on pa se ni dal zadrževati in drl je vedno dalje. Sedaj sliši iz daljave pesem, in komaj je v naglici skril svoje orožje, ko spozna Bogomirovo glas, ki je prepeval:

„Prebudite se slavički,  
Hrilate milosti,  
Pojte pesmi, drobni ptički  
Iz slonove kosti;  
Hvalite vi gostolički  
Boga visokosti;  
Nogici in perotnički  
Vspenjajte radosti;  
Nimate li pesme nove,  
Jaz jih imam dosti.  
Hval'te Boga, ki se zove  
Sabaot v večnosti.“

Emanek obstane, spne rokici in moli goreče; čistost se je vrnila v njegovo dušo, in obljubil je, da pojde domu, da bi ga nihče ne videl, in da ne bo nikdar več storil takega skrivnega greha.

Njegova duša pa ni bila popolnoma neomadeževana, sicer ne bi se bil bal, in mesto, da bi se tiho domu prikradel, šel bi bil k ljubečemu možu in odkritosrčno spoznal svoje grehe. On pa se je bolj bal ljudi, nego Boga povsodi pričujočega, in zato se je moral težko pokoriti.

Pes je zalajal in Bogomir se je približal. Naznanil je z nekaterimi besedami začudenje, da Emanka že tretji bart tako nenadoma tu najde, rekoč: „Ne letaj mi vedno sam po gozdu; Španjolec se je zopet pokazal v teh krajih, temu ni nič upati.“

„Kdo pa je Španjolec?“

„Pojdi z menoj, povem ti o njem, nekaj moraš vendar-le zvediti vse.“

Emanek se ni hotel strahu z mesta ganiti, bojé

se, da bi skrite puške potem več ne našel; potlej se mu je pa vendar posrečilo odtrgati nenadoma mladiko z jela. To vejico razlomi ter jo položi navskriž na tla. Kajti dobro je vedel, kako delajo lovci znamenja.

Ko prideta do starega gozda, vsede se Bogomir na štor, Emanek pa zraven njega na drugzega ter posluša, kar mu oni pripoveduje:

„Miha Španjolec in njegov celi rod so že od nekdanj sovražniki vaše rodovini; tvoj oče, ded in preded itd. bili so tukaj že od nekdanj lovci, Španjolci pa že od nekdanj gozdni tatje. O začetku krutega njihnega sovrašva ne vé se nič gotovega, nekteri pripovedujejo takó, drugi zopet drugače, naj bolj se vjema z resnico, da so lovci, kakor ti je znano, s tatovi v vednem prepiru, kot bi bili ljuti duhovi zverijaški, zarad ktere se na lovu pulijo, vanje zlezli. Tvojega prededa je Španjolec ustrelil, in zarad tega je spravil tvoj ded enega izmed njih s svetá. O Španjolcih se pripoveduje, da prihajajo od nekega vojaka, ki je ostal tukaj o davnih časih po španjski vojski, ter da imajo vročo in razburjeno kri. Tvojega očeta je zadela svinčenka Španjolčeva tako gotovo, kakor gotovo sedaj sveti solnce na nebu, in ravno ta, izpuščen iz ječe, klati se tod okrog po gozdih ter se ukvarja s svojim rokodelstvom. Znano ti je, da sodnija malokdaj seže po gozdnih tatovih, ko bi se tudi v zločinstvu ravnalo; med lovci in tatovi je stara navada in druga pot pelje težko k cilju. Dokaz vsega tega smo videli ravno tukaj. Španjolec, ki prebiva kje si tukaj v lesičjem berlogu, prišel je kmalo po smrti tvojega očeta v ječo, a vendar se je splazil ž nje. Kdo vé, kaj namerja, dobrega gotovo ne bo nič, jaz sem zopet zvedel, kakovo zvijačo kuje. Včeraj ga je videl moj fant že pozno v gozdu in danes zjutraj našel sem ostre žreblje zabite v naj krasnejše jele, da se morajo posušiti. Španjolec vé, kako cenim jele, zato mi jih je skazil. Človek bi jeze in žalosti gorke solze prelival, videti, kaj vse doprinaša ljudska hudobija, da se raduje, da le svojemu bližnjemu veselje uniči.“

Bogomir je globoko vzdihnil ter pripovedoval dalje:

„Že res, da ne pozabim, ta-le pes je tudi kriv smrti tvojega očeta. Slišiš, kako grči? On vé, kaj pravim. Govorica, ki se sploh raznaša o tem prigodku, prihaja naj brž od Španjolca samega. On, pravijo, je psa odredil, in iz družih rok prodal ga še le tvojemu očetu. Nekega dne srečata se obadva smrtna sovražnika v gozdu, pes je skakal od enega k drugemu, in nič prav ni vedel čigav je; oha ga kličeta ter mu živizgata, oče zakriči jezno nad njim, med tem ustreli Španjolec in krogla predere možu prsa. Le renči pes, ti si, kot marsikteri človečji pes, ki se je drugemu prodal in slednjic sam ne vé, čigav je.“ —

S temi besedami dokončal je stric Bogomir svojo povest ter ostal.

Emanku je bilo, kot bi imel vse ude pohromljene,

pa ni se mogel poravnati, solzé so ga žgale v očeh, pa plakati ni mogel; zatiskal je obrvi, kakor bi hotel prisiliti spanje, da bi mu prineslo tolažbe po takovih grozovitih rečeh, ki jih je izvedel.

Bogomir podavši mu roko k slovesu, opomnil ga je še enkrat, da bi se urno vrnil.

Pes je položil glavo Emanku na koleno, ali on ga pahne stran in slednjič se vzdignivši teče proti mladovji po puško in najde jo na zaznamovanem kraji. Ko pa jo dobro ogleda, zdí se mu, kakor bi bila druga. Morda je bil kdo tukaj ter jo je zamenil? —

In ko tako zamišljen stoji tukaj, pride gozdni tat iz goščave.

„Ali si ti Španjolec?“ zakriči Emanek, nameri puško in petelin klepne.

„Dá“, zadoni odgovor.

„Ustrelil si mojega očeta?“

„Dá; ali počakaj, ti nisi djál smodnika na prašnik, pokaži;“ in izpuljivši Emanku puško iz rok, raspé smodnika iz lastnega roga, in podavši mu jo napeto, postavi se zopet streljaj daleč rekoč: „Sedaj ustrelí!“

Emanek umolkne in prebledí, kakor zid.

„Ti si mi pravi junak“, reče tat posmehljivo, „kedar ima spustiti, obledí, kakor mačka pred šibo. Zažgi! Sproži!“

Tu se Emanku jezik razvozlja, kričati jame valjaje se po tleh, da ne ustrelí, temuč rají sam umrje.

Tat vzame puško in dečka, zamaši mu usta, da ne bi kričal ter hiti po gozdu v „hladno dolino“, kjer je bila globoka ožina s previsečimi skalami; ondí ga položi ter pravi: „Tukaj kriči, kolikor se ti poljubi; tu te ne čnje živa duša. Na tem mestu me moraš ustreliti. Jaz bi sicer lahko svoje zločinstvo priznal, ali jaz hočem umreti pod prostim nebom v zelenem gozdu, in pasti moram po tvojej roki, da ne bi ostalo zločinstvo pri nas, temuč se vrnilo zopet do vaše rodovine; paf! puf! povsod in vsaki čas“. Na to postavi Emanka na vzdrišeno skalo, da mu v roke napeto puško, stopi na drugo skalo, razgrne zaraščena prsa, da bi naravnost vanje pomeril, potem potegne nož iz žepa ter zakriči s hripavim glasom: „Sproži, sicer te umorim; jaz ne bom dolgo čakal“.

Emanek poprime nehoté s prstom lok, ali v tem hipu skoči k njemu pes, kot bi mu hotel braniti.

„Si zopet tukaj?“ zaškriplje Španjolec z zobmi, popade psa za vrat, porine mu nož v goltanec, potem zopet nož izdere ter vrže pojemajočega psa kvišku, da tebebi doli v globino. Tretjikrat naspé smodnika na prašnik, postavi se s krvavim nožem, kot prej ter velí: „Podvizaj se, pok!“

Emanek jame kričati: „Jaz nočem umreti in tudi nikogar ne umoriti“.

„Vstrelí, ali pa naj te vsi . . . . .“.

Sedaj počí puška, Španjolec omahne in padaje vsklikne: „to je krogla ranjcega!“

Dobro jo je poznal. Bogomir stojé na vrhu z risanico, katero mu je posodila lovčeva vdova, videl je koj, kaj se godi tukaj, in storil je peklenskím mukam kratak konec.

Dim se je polagoma izgubil krog rosnih skal in dreves, Španjolec pa je pojemal v zadnih bolestitih. Krog njega ležalo je celo reč novo skovanih žrebljev, ki so mu iz žepa spadali, in videti je bilo, da so ravno takovi, kot v visocih jelah.

S Španjolcem se je končalo to grozno rodbinsko

zločinstvo. Ko bi bila to poslednja žrtva človeške lakomnosti in maščevanja, ki onečastuje človeštvo!

## VI.

Kaj pa Emanek? Tega so prinesli domu čisto nezavednega, ležal je mnogo tednov v hudi bolezni, preden je zopet okreval.

Ko je dorastel, prišel je v učiteljski ustav. Že od mladih nog prirojena mu ljubav do prirode, bila je nagon, da si je izbral to vednost za splošni uk. Tu še-le razumel je reči, ki so mu bile prej temne, tu je popravil zmotnjave, ktere je prej brez pomočnika in učitelja imel za golo resnico.

Pri učenji se je Emanku zdela le ena reč čudna. On ni mogel mnogo z doma dobro znanih ptičev spoznati, akoravno jih je videl v zbirkah lepo natlačene, v knjigah natanjko obrisane, po notranji skladbi in unanji podobi popisane; vedno mu je manjkalo, kar je pri ptiču pglavitna reč: njegovo petje. Da bi to dopolnil, začel je zlagati ptičje petje s pomočjo pismenk in godbinih not, pa kmalo je tudi to spustil.

Vse se ne da spraviti na papir in iz knjig učiti; in to je prav.

Ko je Emanek dovršil učenje, pridružil se je popotnikom, namenjenim v Afriko, da bi ondotno prirodo spoznavali. Že od mladosti vaje samotnega in prostega življenja, prenaša sedaj vsakoršne težave laglej, nego kdor si bodi drugi. Popisal je že nekoliko novih ptičev ter poslal marsiktero koristno reč v domovino.

Njegovo imé hváli se po mnogih ustih. Imá iz tega takovo radost, kakor tedaj, ko je samotni, gozdni jek odmeval njegovo imé, kdo vé?

Sedaj je tako daleč, da se ne more braniti, da nekdo piše o njegovej mladosti. Morda nam kedaj sam pové, kako je v Afriki, in če so tudi ondí tako predrzni gozdni tatje.

Na onem mestu, kjer je padel Španjolec, stoji kameniti križ, skoraj na pol razpadli, in divje rože cvetó krog mahatega kamenja.

## Poslednji opomin Svatoplukov.

(Iz poljskega).

Pred tisuč leti je cvetela na Slovanskem država Veliko-Moravska, država prostrana in mogočna, skoraj tako, kakor pozneje kraljestvo poljsko, ki je obsegalo dvadeset tisuč štirjaških milj. Stolno mesto Velike Morave je bil Veograd (Velehrad), eno iz največih mest slovanskih. Zdaj je razdjan. O nekdanjem lesku in slavi njegovi pričajo ti samo zgodovinski spomini in nekaj malih ostankov iz davne minulosti.

V tem Veogradu je izšla l. 863, za časov Rastislava, kralja Velikomoravskega, zarija kerščanske vere slovanskemu narodu. Čez tisuč let je že tega, kar sta sv. Ciril in Metod, moža silo izobrazena, napolnjena in navdihnjena z ljubeznijo do bližnjega in omike, začela veliko delo spreobrnjenjuja Slovanov; vspeh tega svetega početja pa je očiten še dan denes.

Po Rastislavu je prevzel vladó Morave Svatopluk, hraber bojevavec na bojišču, kakor tudi moder vladar ob času miru. Še zdaj pravi ljudstvo blizo Ve-

legrada: „iskati Svatopluka“, s čimur izrekuje upanje na boljše čase. Svatopluk je tedaj Moravskemu ljudstvu znamenje blagih, srečnih časov, tako kakor se je postavim v poljskem ljudstvu do zdaj ohranil spomin Kazimira Velikega, kralja selskega a pri Čehih spomin Karla IV., oče domovine imenovanega.

Ta Svatopluk je s silno roko odbijal napade Madjarov in Nemcev, ki so skušali podjarmiti slovanske narode, — po državi pa je vpeljeval red. Toda največ si je pridobil hvaležen spomin kot goreč spoznovavec in razširjevalec Kristovega učenja. On je bil eden iz redkega števila vladarjev slovanskih davne minulosti, ki si je prizadeval, da bi spravil vse severno-zapadne Slovane pod eno žezlo, tako kakor je poskušal pozneje ravno to misel uresničiti krepki Boleslav Veliki. Zato imata tudi obadva priimek: „rex Slavorum“ (kralj Slovanov).

Dobro je spoznal Svatopluk, da samo sloga, in kolikor je mogoče največje zedinjenje zamore ohraniti zapadne Slovane pred pogubo, s katero so našim sprednikom grozili Madjari in Nemci. Zategadelj je skrbel to, da bi upeljal ugodne razmere k Čehom, da imamo sled, da je njegov upljiv segal celó nad bregove Gopla v deželi Poljanov, kjer se je takrat prvič dvignil v višave beli orel. Naj si bo temu tako ali tako, naj si je tega zavedel ali ne, — toliko je gotovo, da je Svatopluk razumel veliko misel zedinjenja, bliže združitve in pobratimstva, da bi se z združenimi močmi mogli upreti tujemu navalu. Vse svoje življenje je delal kralj Slovanov na tem, in pečal se gotovo že takrat z mislijo, ki se zdaj po tisuč letih na novo zbuja.

Konečno se je približala poslednja ura Svatoplukova, zapustiti je imel zemljo, ki je bila napolnjena s slavo njegovo. Z boječim očesom je starček pogledoval v prihodnost, marsiktera žalostna misel se je rodila v srcu njegovem. Imel je res da, dva sina; ali kdo ga je mogel zagotoviti, da bosta nasledovala očeta, da bosta verno izpolnovala njegove zakone? In vendar je ljubil Svatopluk dragi mu narod slovanski tako goreče in vendar je želel tako iz srea, da bi Slovani živeli v sreči, pokoji in svobodi. Že prej se je modri kralj po cele dni pečal z mislijo, kako bi svoja sinova napeljal k slogi in edinosti.

Naenkrat se mu je v glavi posvetila srečna misel. Dal je poklicati svoja sinova Mojmira in Svato-voja, ob enem je pozval k sebi Metoda, višega vladika Velegradskega. Sv. Ciril že ni živel več. Zasede prestol starosivi Svatopluk, njemu na strani sedi Metod in nedaleko stojita sinova, kraljevska mladenča, krepka in ognjena. Čez malo časa spregovori takole k njima: Mila otroka! V kratkem bom se ločil od vaju in svojega vernega ljudstva, da stopim pred sodbo Božjo. Vidva bodeta moja naslednika, o da bi dobro vladala! Pred vsem pa prosim in zaklinjam vaju, mila sinova, da živita v slogi in edinosti. Nič ni na zemlji lepšega od sloge in nič groznejega od nesloge, ki dela življenje človeško nesrečno. O verujta mojim besedam! da govorim resnico, to naj vama spričuje moja brada, kakor mleko bela. Mnogo let sem živel na zemlji, mnogo sem poznal ljudi, skušal sreče, žalosti in veselja, govorim o tem iz skušnje. Vidva sta, ko brata dolžna složno živeti, kajti če bodeta vidva nesložna, kak izgled bodo imeli nad vama različni slovanski rodovi. Toraj le

edina bodita, ker razdvojitve škoduje. A zdaj vama pokažem, kaka je sloga in edinost“. —

In mignil je kralj in glej sivi strežaj je prinesel palice v butaro povezane. Poskusita sinova, prelomita li to butaro?

Naj prej jo vzame Mojmir, ter za njim Svato-voj, ali zastonj je bil njuni trud, nista mogla prelomiti butarice šibic. Na to jima ukaže oče razvezati palice ter lomiti eno za drugo. Storila sta sinova tako in v kratkem je bila cela butara prelomljena.

Na to je rekel stari Metod: „Naj vama bode to nauk za bodočnost, mila deca, ter ob enem dokaz resnice besedi vajnega častivrednega očeta. Bodeta li živela v slogi in edinosti, pa vaju ne zlomi nobena sila, z zedinjenimi moči vama bo mogoče upreti se vsem sovražnim napadom. Ako pa se useli v vajne srce nesloga, morala bodeta ne le vidva, ampak tudi podložni vama narodi prenašati grozne nesreče. O da bi besede vajnega sivega očeta, o da bi tudi besede moje se vsadile za vselej v vajne srce!

Za njim je jel Svatopluk govoriti takole: „O kako otožen in boječ čut prevzema v tem trenutku moje srce! Zdi se mi, kakor da bi videl bodočo nesrečo svoje države, in razdjanje Velegrada, tega staroslavnega sedeža našega. Veliki Bog, ako je mogoče, odverni to nesrečo od Slovanov. Ako pa se po moji smrti ima uresničiti žalostna moja slutnja, naj vsaj pozno potomstvo, če tudi čez tisuč let skrbi za složnost in edinost, po tem še le bode moj duh blažen na višavi“. In vzdihnil je starček, v stanici je vladala globoka tihota. Metod je bil vtopljen v gorečo molitev, proseč Boga sloge in edinosti sinovoma Svatopluka in vsem Slovanom.

Ne dolgo potem je končal Svatopluk zemeljsko življenje in znano je, kaj se je po njegovi smrti zgodilo. Ker nista bila sinova pametljiva besedi očetovih, padla je Velika Morava in Velegrad je bil razdjan.

Že je skoraj tisuč let od onih časov. O ko bi svete besede Svatoplukove vsaj zdaj našle odmev v srcih Poljakov, Rusinov, Čehov, Moravcev, Slovakov, Serbov, Hrvatov, Slovencev, Lužičanov in vseh Slovanov, zlasti pa zdaj, ko smo že slavili tisučletnico slovansko. Toda žalibog s tugo in žalostjo mora se napolniti srce vsacega pravega Slovana, ko se ozre na Slovane. Tu trga Rusin sveto vez, ki ga s Poljakom po pet vekov veže, tam se odtrguje Slovak od Čehov, ondi se južni Slovani delé in drobé in tam — ah tam je še najhuje.

Sloga in edinost, o besedi sveti in veliki, kedaj se vendar uresničite v zemljah slovanskih? „Pustite prepir, ki je domovini izkopal že grob“ poje pevec slovanski; „bodite složni“ kliče nam duh velikega Svatopluka in kako bi mogli gluhi biti proti besedam tem? Ne, ne, — to ne more biti, zmeta gospoduje le časno, prej ali poznej mora se vneti luč svete pravice, in ko se izpolni poslednji Svatoplukov opomin, ko se njegov duh tam nad visokimi zvezdami razveseli, potem še le bode vladala svoboda, mir in sreča med narodi slovanskimi.

## Predica.

Mati, draga mati,  
K meni se vsedite,  
Pesem o junaku  
Milo zapojite.

Kólo, urno kólo,  
Pa se hitro vrti.  
Upe kliči zopet,  
Ki so že zatrti.

Mati je začela  
Pesem milo peti,  
Deklico pa srce  
Jelo je boleti.

Pesem je vtihnila,  
Mati zadremala,  
Vstavilo se kólo,  
Deva je jokala. —

Na kolovrat tih  
Naslonila glávo,  
Spómin v srcu rano  
Vseka ji krvavo.

## Vrnitev.

Ne poznaš me več višina,  
Potnika, ki memo gré,  
Log, domača ti dolina,  
Ptuj, pozabljen sem ti že.

Prašam, zrem zastoj okoli,  
Oh ne čuje me nihče,  
Tam v prijaznem, tihem doli  
Koča zapuščena je —

Le studenec tik se vije,  
Kot nekdanje srečne dni,  
Luna z neba tam še sije,  
Meni pa domovja ni! —

A. Koder.

## Dolžnost kristjanska in njeni sad!

(Spisal J. Levičnik).

„Kakor se posojuje,  
Tako se vračuje!“  
Narodna prislovica.

Ravno so bili odjužinali v Čavaljskem gradu. Plemeniti Blažkovič, njegova gospa in zali njihovi sin in edinček Alojzij so po jedi kakor dobri kristjani še skupaj molili glasno zahvalnico, ko se zasliši iz dvora strahovito-mili klic: „Ogenj! pomagajte!“ — Urno planejo vsi grajšakovi k oknu, pa že vidijo, kako se na koncu bližnje, Blažkoviču podložne vasi spušča proti nebu srditi divji plamen, zavijaje se v gosti, črni dim. Strašen je pač vselej taki prizor! — Stari Blaževič in njegov šestnajst letni sin šineta jadrno iz sobe na dvor, zapovesta hlapcem grajsko sisalko urno napreči ter jo peljati doli v vas, sama pa hiteta peš naprej. Strašno odmeva plat zvona, ljudstvo vre od vseh strani skupaj, pa tudi ne zastoj. Hudi vihar brije, vaščanske hišice pa so nagnjetene ena na drugo tako, da če se v hipu ogenj ne ugasi, je v malih urah vse po vasi — berač. Ko Blaževiča bližje prihiteta, spoznata, da se je ogenj zanetil v hiši trgovca Natanaela Vrlič-a, in celo poslopje je že stalo v svitem plamenu. Trgovec je bil po verozakonu sicer jud, ali pravičen in dober mož. Pa — ko bi tudi vse to ne bilo, v sili je sledni človek naš brat, kateremu smo dolžni pomagati. —

Preplašeni Natanael, njegova žena in sinček so bili ravnokar pribežali iz plameče hiše; tudi nekaj denarja, v leseni skrinjici hranjenega, imajo pri sebi, — edino kar se je dalo v naglici popasti. Ali! oj groza in strah! — v silnem plahu so pozabili svoje male, štiriletne ljubeznive hčerke Rahelice. Ko mati svojega ljubega otroka pogreši, od žalostne obupnosti zarjove!

Vendar pa še nekoliko upa, da je milo dete že pred njo ubežala nevarnosti. Neizrekljiva žalost pa vse obide, ko se zdajci mala Rahela pri oknu zgornjega nadstropja pokaže in svoje nježne ročice povzdigne, ter prosi rešitve in pomoči. Vse krog nje in nad njo je že v plamenu, — brez rešitve je zgubljena! Mati hoče šiniti nazaj v gorečo hišo po svojega otroka; siloma ji ljudje to zabranijo, zakaj očitna smrt čaka tudi nje, ako se v poslopje nazaj vrne.

Mati tarnja in vije roki, Orlič pa, bled ko prazna ruta in tresejoč se kot šiba, stoji sred množice, britke solze prikrivaje v očesu; zakaj zdaj in zdaj bo mogel z lastnimi očmi gledati, kako mu bo živega telesa zgorelo srčno ljubo dete. Vse svoje oteto premoženje ponuja plačilo tistemu, ki mu ljubega otroka reši. Pa slednjemu je za lastno življenje; nihče si tega ne upa; kajti neizrekljive drzovitosti, silne srčnosti in junaštva bi bilo treba za tako podvzetje. Že vdari plamen iz nekaterih oken zgornjega nadstropja; že vse misli, da deklica Rahela je zapadla najstrašnejši smrti, — ko se vzdigne lestvica ob zidu. Kakor čeznatorna prikazen zleze nek mladenec po lestvici, ne zmenivši se za gosti, črni, zadušljivi dim, ne za goreče brunke, ki so cepali od strehe in pustili strahovito smrt. Očitno od angelja varha podperan srečno dospe do okna, z krepko desnico zgrabi deklico, ter jo izvleče iz ognja in dima. Pa je bil zadnji trenutek za rešitev; zakaj v tem hipu zgrudi se s strašnim ropotom strop one sobe. — Ali nevarnost še ni premagana; kajti tudi od strehe se vsuje žerjavična ploha, posmodi mladenču lase, ter vname njemu in deklici obleko. Le nenavadna gibčnost in božja roka mu pomagata, kakor prej gor, tako zdaj nazaj; blizo tla trbosne nekdo škač vode v rešitelja in deklico, ter ju tako otme daljne nevarnosti. — Deklici ni bilo sile; ali mladenec je bil po glavi, vratu in rokah hudo opečen. Ljudstvo ga tudi še le zdaj dobro spozna, — bil je zali in obče čislani mladi grajšček Alojzij Blažkovič sam. Vse to pa se je bilo tako hitro zvršilo, kakor bi bil z očmi trenil. Glasno je vse hvalilo Boga.

\* \* \*

Med tem, ko mladega in zelo ranjenega grajšaka odpravijo proti domu, da bi zadobil ondi zdravniške pomoči za hude opekline, napeljuje stari Blažkovič ljudstvo pri gasenju. Odlični pogum plemenitega mladenča ohrabrila je nazoče; delali so kakor oroslani, da bi zadušili protijoči plamen. Ubrani so sicer srečno, da ogenj ni segel dalje; ali trgovčeva hiša in vso njegovo blago in premoženje je bilo postalo prah in pepel. Da! — celo denarja ni bil rešil, kakor je siromak sprvega mislil. Ko namreč poznej oteto skrinjico pregleduje, zapazi, da od strahu omamljen se je bil premotil ter neko malovredno posodico odnesel iz plamena. Vendar mož ni obupoval; — če je bilo tudi vse drugo proč, — ljuba družinica mu je bila še ohranjena in nježna Rahelica kakor po čudežu tako rekoč novo rojena. —

Vrlič si je bil rešenika svojega otroka dobro zapomnil. Kakor hitro je požareva nevarnost požugana, hiti v grad; zakaj prisegel je bil v dnu svojega srca, blagega mladenča nikoli in nikdar ne pozabiti. Ni jenjal, mogli so ga peljati k postelji, kjer je ležal spečeni mladi grajšček; poln hvaležnosti mu poljubi roko in s solznimi očmi kliče od neba doli ljubo zdravje in obilnost rajskega blagra nad mladega Blažkoviča. Med tem stopi tudi stari grajšak v sobo. V srce ga ginejo hvaležne

solze in vroče molitve nesrečnega moža, toraj ga pelje v svojo pisarnico ter mu tukaj reče: „Natanael! pomi-ljujeva vas zastran hude nesreče. Poznam vas, da ste pošten človek, ves drugačen, ko mnogi drugi iz vašega rodu. Želim vam v vaši sili pomagati. Povejte mi, koliko ste zgubili po nesrečnem požaru?“ —

Brez premiselka žid odgovori: „Vse je rešeno, blagi gospod, vse: nič nisem zgubil po plamenu!“ — „Kaj?“ začudeno popraša plemenitaž, „vi ste vse rešili? Saj so mi vendar pri ognju pravili, da z hišo vred zgo-rela vam je vsa roba in tudi denar.“

V voljo božjo vdani mož krotko pravi: „Tja da, zlahten gospod! če govoriva od blaga in hiše, sem res sedaj berač, kajti vse je požar pogoltnil; vendar nebesa so mi po svojem angelju v podobi mladega grajšaka ljubo dete rešile, toraj ni nič zgubljenega, kar bi se zopet pridobiti ne dalo. Marljivost in delavnost ste poštemu še vselej pomagale in upam, da tudi Bog mene zapustil ne bo!“ —

Blažkovič pohvali žida zaradi njegovega zaupanja in stanovitnosti v nesreči. Potem pa mu pravi: „Vi ste moj podložnik, toraj naj tudi jaz prvi kristjansko dolžnost nad vami spolnim. Vzemite tu tisoč trdnjakev, in zopet prienete pošteno vašo trgovino. Plačali in vrnili jih mi boste, ko bomo enkrat veliki sabotni dan vsi ena čeda krog svojega pastirja. — Pa tudi vašo hišo vam hočem dati pozidati na lasne stroške; zakaj naša največa zapoved nam veleva: Ljubi svojega bližnega kakor sam sebe! — In zdaj idite z Bogom!“ —

Vrlič je bil po teh besedah Blažkovičevih tako osupnjen, da bi bil jel od samega veselja kmalo blesti. Skoraj s silo ga je mogel grajšak odpraviti proti domu k svoji tarnjajoči družinici. — Koj drugo jutro je bilo sto rok krog pogorišča v delu, da so ogorke in šaro odpravljale, stare zidove rušile in priprave snovale, za novo stavbo. Stari Blažkovič sam je napravil načrt za novo poslopje; zidarji in tesarji pridejo, in nova hiša se vzdiguje veselo od tal, kakor bi rasla. Tudi ostali vaščani radi pripomorejo pri delu, ker so Natanaela zavoljo blagega značaja vsi čislali in zlasti še, ker se je kasneje zvedelo, da mu je neka roparska babura nalašč hišo zažgala, češ, da bodo potem v obci gnuječi in stiski njeni grdi pajdaži bogate zaloge judove vkradli. —

Le grede je bila tedaj nova hiša sezidana, Natanael si nakupi zopet robe, in kakor pravi ljudska prislovice, „da na pogorišču rado raste“, je bila tudi njemu sreča mila in kmalo je bil mož zopet premožen. —

\* \* \*

Mladi grajšak Alojzij je bil kmalo okreval. Mar-sikaj mu je delalo veselje v življenji, ali nobena reč ne tako, ko zavest, da je mladi deklici s prečudno božjo pomočjo življenje rešil. Kedarkoli jo je videl, se mu je srce v radostnih čutilih topilo.

Dve leti je Natanael ostal še v vasi. Razne okolščine, naj bolj pa zelo razširjene kupčije ga sedaj nagibnejo, da proda svoje lastnine ter se preseli v daljno Poljsko, kjer si je v neki veliki vasi ob meji Rusije osnoval veliko trgovino. Ločitev njegova in njegove družine od plemenitih Blažkovičev je bila mila in otožna; s solznimi očmi so vsi poljubovali roke blagi plemeniti družini. —

Na novem domovju je bil Vrlič še bolj srečen; premoženje mu je rastlo na prečuden način, in v ma-lih letih je štel svoje tisoče po stotinah. Družinica se

mu je bila lepo odredila in poln zaupanja ter brez vsih skrbi je gledal v prihodnost. Pogosto je mislil v svoji sreči tudi blage Blažkovičeve rodline, ki je bila tako rekoč vtemeljtelica njegovega blagostanja in očetovskih radost. Pač se mu še sanjalo ni o nesrečah, katere so od tistih dob zadele starega Blažkoviča, njegovega naj-večega dobrotnika in mu napravile prezgoden grob; gospo in mladega Alojzija pa pahnile v grenko pomanjkanje. — Kmalo potem namreč, ko se je bil Vrlič preselil na Poljsko, vname se v domovini Blažkovičevi strahovita vojska. Sovražne francoske trume, veliko močnejše memo domačih, prihrule so v deželo, vrele od zmage do zmage, in bližale se vedno bolj osredku države. V bližavi Blažkovičevih lastnin zberó se vnovič junaške domorodne kerdela, da bi se vzajemno vprle surovemu sovražniku in teple se na življenje in smrt. Vname se boj, vroč in krvav; ali sovražniku je bila po osodi prisojena zmaga. Domorodne trume so bile potisnene nazaj, Blažkovičeve lastnine z gradom vred pa poropane, požgane in v prah pomandrane. Potrt od tolike nepričakovane nesreče, ki je premožnega plemenitnika pahnila iz bogastva v največo revščino, zbolí blagi mož v skritem zakotju neke gorjanske vasi, in kmalo preseli se v boljšo domovino, kjer ni več prega-njavcev, stisk in nadlog. —

(Konec prihodnjic).

## Babjeverstvo.

(Spisal J. O. s Podgorja).

Ne vem, ali je še kje toliko babjeverstva in prazne vere, kakor je je med našim narodom. Ta škodljiva in pregrešna napaka je tako trdo vkoreninjena med prostim ljudstvom, da je ni mogoče skor potrebiti. Reci, karkoli hočeš kaki kmetici, vse ti bo rajše verjela, ko to, da čarovnikov (copernikov) in čarevnic ni.

Poznam ženo, ki je polna takega praznoverstva.

„Tedaj vi po vsi sili trdite“, ji pravim nekdanj, „da so čarovnice, da je móra, škrat, torka in Bog ve, koliko še tacih prislovic, ki pomenijo kako čeznaturno moč?“

„No, križan Bog, kako pa drugače“, zavrne me starka in pa pristavi: „lej si živ človek no, unega dne sem bila pri izpraševanju, gospod fajmošter so me pa prašali, jeli verujem v čarovnice. Se ve, kar naravnost jim nisem hotela reči, da verujem, menila sem pa le, da so, pa gospod niso rekli na nobeno stran.“

„To ni mogoče!“ jej sežem v besedo.

„No pa reci človek, ali so, ali ne“, mi pravi ženica. „Tako vi le verujete na čarovnice?“ prašajo gos-pod.

„Ne verujem, vem pa da so“, jim odgovorim.

„Tedaj verujete“, rekó še enkrat.

„Ne verujem ne, so pa, jim odgovorim in gospod umolknejo. Zdaj pa sodi človek.“

Res, bob bi bilo v steno, ko bi se kdo prizadeval takemu človeku vsiliti resnico, ki žene vedno le svojo ko neumna žival; kakor ravno ta žena. In koliko jih je, ki so, kakor ta žena, ki imajo čeznatorne duhove v hiši, v hlevu, v svinjaci in povsod, še po več v vsacem kotu. Pride jim mora svinjo sesat, človeka tlačit, torka kolovrat gonit, če se je kvaterno sredo čez noč vrvica pustila na kolesu. V štali se jim škrat obeša

po konjski grivi, kje drugod se jim je naredilo, da ne da krava mleka, da se ne smeje, da se peka skazi, da živina erka. Kedar gromi in se bliska, kečar točuje, se ve, zopet menijo, da je to delo čeravnic in postavljajo stole pod milo nebo, tako, da molé noge kviško; drugi kako ostro orožje z ostrino navkviško polagajo misleči, da se tacih reči čaravnice bojé in zbeže vred s točo. O neumni, lehkoverni, zaslepljeni svet! Dalje jih je mnogo, kterim ysako kvaterno sredo o pol noči zaklad gori, še drugi slišijo spomina, ki že bolniku trugo dela pod streho, še taki se naletijo, ki porežejo britkemu razpetju ob potih roke in noge, misleči, da uga-nejo po tej strašno pregrešni poti številke, ki se bodo vzdignile v loteriji. Še drugemu zagovori ta ali uni bolezen, bolečine, da so, ki požar zagovoré, trdijo nekteri babjeverci.

Brez števila je še tacih praznih ver. Pa čemu bi našteval vse; vse so prazne, vse brezbožne, le ena ni vredna piškavega oreha. Koliko koristijo človeku, se pač lahko vsak prepriča, ali se je že. Gotovo, da nič, škodujejo pa in pregrešno je babjeverstvo. Taki ljudje, ki si mislijo v vsaki stari, umazani in razcepani baburi čaravnico, in reči, ki izvirajo ali iz bolezni ali po kakem drugem vzroku, prilastujejo čeznatornim duhovom, taki ljudje, pravim jaz, naj bi rajše poslušali duhovne, ki govoré vselej resnico, ali bi vsaj prašali za svet skušenih ljudi, ki bi jim povedali odkod izvira to ali uno, o čemur so menili, da je sad hudobnih duhov. Kdor meni, da točo napravljajo čaravnice, rajše naj bi spoznal, da Bog človeka opominja, da ga kliče k sebi. Kdor meni, da mu je narejeno, da erkajo prasci, da hodi svinjo mora sesat, in še sto in sto tacih reči, naj bi prašal pametnega človeka, ki bi mu povedal, da tuči po tej poti Bog človeka opominja in da prikazni, ktere pripisujejo čeznatornim močem, niso nič družega, ko bolezen, ktere ne poznajo.

Ne morem, da bi ne povedal pri tej priložnosti resnične dogodbe, po ktereji bi naj spoznali vsi babjeverci, koliko koristi človeku prazna vera.

Neka ženica je verjela za trdno, da jej pride torka po noči prest, ako ni snela na kvaterno sredo vrvi s kolesa. Tega ni opustila tedaj nikdar. Kvaterno sredo v postu se pa le pripeti, da gre ženica spat in na kolovratu ostane vrvice.

Ležala je v izbi, v ktereji je tudi mož spaval. Na mizi je bilo platno lepo belo, ravno ga je prinesel snočej tkavec. Miza je bila tik oken, kakor je po kmetih sploh navada.

Mož in žena sta že zadremala. Naenkrat je zbudi neko šumenje. Plaho pogleda žena; tema je v hiši, vse mirno, le platno na mizi se premiče. Zdaj se spomni žena: Včeraj je bila kvaterno sredo, s kolesa pri kolovratu je pozabila vrv sneti. Strah in groza jo spreletita. „Se-torka se-platno sehka, \*) kolter čez glavo potegniva“ reče prestrašena žena možu in oba vlečeta odejo čez glavo. Med tem je tat — ta je bil, ne pa torka — lepo motal platno skoz okno in šel rakom žvižgat ž njim.

Zjutraj, ko vstaneta babjeverca in ne najdeta platna na svojem kraju in nikjer ne, vrvico pa le še na kolovratnem kolesu, menita vendar, da brž ko ne je moral tat biti ne pa torka, kajti ta ne jemlje platna.

## Gospodarske drobtine.

**Kako ravnati z vinskimi sodi, da se vino dobro obdrži dolgo časa.** Naši vinorejci navadno izpraznjene sode malo oplaknejo, potem pa v kot vržejo. Ne, da bi popred sod dobro zataknil, ga v tem kotu pusté, dokler ga za prihodnje leto spet ne rabijo.

Ni čuda toraj, da vino, ktero v take sode pride, je boleznij najprej podvrženo, ali da vino po sodu diši, ali po plesnobi, ali pa da kisló postane. Ni tedaj odveč, da jim damo potrebni poduk.

Izpraznjeni sod se mora z vodo tako dolgo prati, dokler prav čista voda iz njega ne teče, potem naj stoji 24 ur narobe obrnjen, da se voda popolnoma ocedi.

Ko se je to zgodilo, se mora sod, v katerem je bilo belo vino, z vžganim žepлом pokaditi in trdo zataknti, da zrak od nobenega kraja va-nj ne more. Sod, v katerem je črno vino bilo, se mora z vinskim cvetom ali špiritom vžgati in isto tako dobro zataknti.

V tako obravnane sode ni strahú vina djati, in vinorejec more zagotovljen biti, da vino ne bo imelo slabega duha.

Ker pa naši vinorejci malokdaj tako sode obravnavajo, in se večkrat pripeti, da ta ali uni sod po kislóbi ali po plesnobi diši, moram še nekaj omeniti, kako naj se s tacimi sodi ravná, da bodo za rabo dobri.

Sod, ktereja mislijo z vinom napolniti in kteri je že leto in še več časa prazen, se mora prav dobro pregledati, predno se rabi. Pregleduje se pa tako: Luč se skozi spodnja vrtica v sod vloži in tako prav dobro pregleda, ali je sod znotraj čist ali ne. Ko se je gospodar z lastnim očesom o čistosti sode prepričal in ne najde nos nobenega slabega duha ne po plesnobi ne po kislóbi, potem zadostuje, da se sod, predno se rabi, enkrat z vrelo in potem z mrzlo vodo dobro opere, in na zadnje z vrelo možtom še enkrat oplakne.

Če se pri takem pregledovanji zapazi, da sod po kislóbi diši, se mora vsa kislóba prav čisto odpraviti, kajti vino v takem sodu kmalo kisló postane. V ta namen se mora takemu sodu dno ven vzeti in ga s slamo dobro vžgati, doge pa se morajo od znotraj s strgalko dobro ostrgati. V sod, ki drži 5 veder, se vloži 5 funtov neugašenega apna, sodu se naredi spet dno, in apno se vgasí z vodo, ktera se skoz veho va-nj vlije, tako, da postane apneno mleko. S tem mlekom se mora sod dobro oprati, za mlekom pa še enkrat z vrelo in nazadnje z mrzlo vodo. Tako obravnan sod je zgubil popolnoma vso kislóbo in se brez strahú sme rabiti.

Če se pa najde, da je sod znotraj s plesnobo zaraščen, se mora ta plesnoba na tanko pregledati. V ta namen se ostrga malo te plesnobe z nohtom, in če se vidi, da na tistem mestu, kjer je plesnoba bila, je les črn postal, je to znamenje, da tak sod nikakor ni za vinsko rabo. V tak sod, dragi vinorejci, nikakor vina ne devajte, kajti takemu sodu se ne more več pomagati; vino, ktero v tak sod pride, je gotovo pogubljeno.

Če pa plesnoba je rumena, je to zmirom slabo znamenje.

Pri beli plesnobi, ktera na lesi nič črnega ne pusti, kedar se proč ostrže, se pa sod lahko popravi, in sicer tako-le: Vrže se več funtov apna v sod, vgasí se apno v njem z vodo, da postane kakor mleko. S tem mlekom se sod dobro spere, in za tem z mrzlo vodo oplakne. Kuha se potlej v vodi sol, orehovo perje in zrelo brinje; taka voda vroča vlije se v sod in sod se precej zatakne;

\*) Ravno s temi besedami sem čul povestico.

nekoliko časa naj ta voda stoji v sodu, potem se izpusti, ter sod izpere še enkrat z vrelo in z mrzlo vodo; na zadnje se pa sod z žepлом vžge, in tako je popolnoma dober za rabo, ali pa se vdrugič dobro ostrga plesnoba in sod se od znotraj z vgašenim apnom prav dobro zamaže ter se pusti apno tako dolgo, da se na dogah posuši. Potem se pol funta žepljene kisline (hudičevega olja) z 10 funti vode zmeša in vlije v sod, ki se dobro zatakne in s to vodo dobro izpere, dokler se vse posušeno apno ne razpusti. Potem se izprazni in izpere še enkrat z vrelo in na zadnje z mrzlo vodo. Kedar je vse to končano, se sod z žepлом žge in dobro zatakne.

Tak sod se brez strahú lahko rabi.

Res! poglobitna stvar je to, da se vinski sodi od znotraj prav dobro čistijo — al ne le od znotraj, temuč tudi od zunaj mora sod čist biti. Pripeti se večkrat pri naših vinorejcih, da sodi, zlasti pri spodnjih vrticah vino puščajo in na mokrem mestu se plesnoba naredi; tudi plesnoba škoduje lesu in vinu. Zapomnite si to: sod mora tako dobro držati vino, kakor kozarec drži vodo.

Zatoraj, vinorejci! ako hočete vino dobro imeti, snažite svoje sode dobro in čisto, od znotraj in od zunaj, kajti le v tacih sodih je mogoče dobro vino imeti in dolgo časa ga hraniti.

V Klosterneuburgu pri Dunaji.

A. B.

## Smešnice.

**Pri moji duši!** Nekdo je imel pregrešno navado zmiram rekati: „Pri moji duši!“ O véliki noči gré k spovedi ter se obtoži tega greha. Gospod duhovni očé mu reko: „Ako obljubiš, da nikoli več tega ne porečeš, odvežem te tvojih grehov“. Grešnik obljubi. — Na to ga mašnik še enkrat uprašajo: „Ali zares ne porečeš več tega?“ „Pri moji duši, da ne!“ zavrne ga nepoboljšljivi grešnik.

## Ogled po svetu.

**Avstrijsko - ogerska država.** Kakor bi se peklenski duhovi bili spustili iz pekla, tako so naši ustavovrci minule tedne jeli kričati in rožljati, lagati in psovati. „Hohenwart je šel! — je moral iti!“ tako so zagnali krik po vsi Avstriji. Pa zakaj bi bil moral iti? „Zato, da ne bo vse zmedel, ter Avstrijo pegubil!“ O tepci! — Nikar Hohenwart, timveč oni bodo Avstrijo poteptali in pokončali, ki nočejo nobene sprave z drugimi narodi, timveč le gledajo druge spraviti pod se. Zato jim je pač Hohenwart silno na potu; zato mora on iti, sicer ne dosežejo svojega namena. Iskali so v ta namen pomoči in beračili pri Magjarih; kajti klatila sta Giskra in dr. Sturm v Pešti ter priklanjala se pred Andrassyjem in Deakom, priklanjala se pred onimi, do kterih so se pod Šmerlingom vedli tako ošabno in zaničljivo. Za zdaj se jim Magjari niso vsedli na limance; z nemškimi ustavovrci nočejo protestirati zoper Hohenwarta in nja „pogubivno“ (?) politiko; pa tudi nimajo vzroka ne pravice. Imajo pa sami dosti pometati in popraviti v svoji državi in lastni hiši; kajti spravili se še niso z ostalimi narodi po Ogerskem. S praznimi rokami in dolgim nosom sta se morala Giskra in Sturm torej vrniti na Dunaj nazaj. Hohenwarta pa za las niso spodrinili; stal bode še terdnjši in vžival toliko večí zaupanje pri svitlem cesarji.

Mično je, kar se še pripoveduje o grafu Hohenwartu. Hotel je pred kratkim nek visok gospod na Dunaju s kom staviti svojo palačo, da v 14 dnevih Hohenwart ne bode več minister. Ko graf Hohenwart o ti stvari zvé, reče smehljaje: „No, bilo bi tà še kaj mastnega vjeti!“ — Da bi pa že bil sam presvitli cesar mislil odstopiti — ustavovrcem menda na ljubo — je pa že res smešno. Gré jim pač za kožo! —

V notranji naši politiki sicer ni kaj posebnega; kar bi zanimivalo, so sami deželni zbori. Tukaj gré delo urno in mirno izpod rok, ako ne začno spet ustavovrci ropotati in potroče se bojé za svojo „ljubo ustavo“ klicati: „Beust! pomagaj nam! sicer poginemo!“ Kaj družega pomenijo sicer njih protesti, ki so jih na Koroškem, Štajerskem, doljnem Avstrijskem in Sileškem vložili zoper cesarjevo pismo na češki zbor? Vpirajo se zoper cesarja, ker tudi Čehom in vsem drugim hoče dati, kar že davno imajo in uživljajo oni, namreč pravico. —

Naj ošabniši se ti ljudje obnašajo pri nas na Koroškem v deželnem zboru. Zato ta zbor zmed vsemi liberalnimi zbori slovi kot prvi; kajti v njem sedijo samo 4 spravoljubni. Torej je pač lahka reč za nje. Poglejmo le, kako se obnašajo, zlasti do nas Slovencev. G. Andrej Einspieler, edini naš zastopnik, je stavil z začetka zborovanja predlog, naj bi slavni deželni zbor Slovencev dajal slovenske zapisnike na svitlo; povdarjal je toliko imenovani §. 19 državnih temeljnih postav, povdarjal je potrebo, da se tudi prosto ljudstvo bolj in bolj politično izobražuje, povdarjal je, da to namerava sedaj zaželjena sprava in da samemu deželnemu zboru bode v prid in dobiček. Ali padel je ta, še tako pohlevni predlog; še toliko se ni podpiral, da bi se vzel v posvetovanje. Celo nekak hrup se je čul po zbornici, ko se omeni potrebna „sprava“ tudi s Slovenci. Sam c. k. deželni glavar je pokazal, da „sprave“ z nikomur ne pozna ali pa noče. V 6. seji pride na vrsto znani predlog ali protest zoper cesarjevo pismo na češki deželni zbor. Poročeval je o njem dr. Luggin ter se trudil dokazati, da se z onim cesarskim pismom naravnost prelomi Šmerlingova ustava in se Nemcem krivica godi in da Čehi nimajo državnega prava. Vse to je laž in puhlo. Prekovali in prekucnili so ustavo ustavovrci že sami; in ne more se Nemcem goditi krivica, ako se Čehom stori pravica, ki je jim že stoletja priznana in potrjena od svitle krone, na katero je že tudi zaprisegel sedajni presvitli cesar Franc Jožef z oktobersko diplomom leta 1860. Akoravno je c. k. deželni predsednik baron Ceschi nasprotoval ter rekel, da deželni zbor nima pravice, sklepati o tem, sprejel se je naravnost od vseh deželnih poslancev razen 4 naših spravoljubnih. G. Einspieler je vložil pismen protest zoper ta predlog. V tem protestu dokazuje, da ravno vsled ustave deželni zbor še pravice nima pretresovati cesarj. pisma do češkega zbora in da se nikakor ni bati, da bi se po tem pismu drugim deželam katile pravice. Po vsi sili se je sprejel ta Einspielerjev protest. — Izročil je dalje g. Einspieler v neki drugi seji tudi slovensko prošnjo farne občine št. Vid v Junski dolini, da bi se ta občina ločila od Doberlavaške ter postala samosvoja. S tim jo je g. E. spet zabolil kakor v seršenovo gnjezdo. Kajti razdražena so pri nas na Koroškem liberalna ušesa hitro, ko le eno besedo zaslišijo o slovenskem. Dr. Stieger povzeme besedo ter pravi: „Na Koroškem ne veže nobena postava deželnega poslanca, da bi moral zmožen biti obeh deželnih jezikov; in v političnem odseku res tudi nihče ne zna.“ Da nihče ne zna, gotovo Slovenci niso krivi in so Slovenci še manj primorani znati nemški, če nemški poslanci niso primorani znati slovenski. Saj bi Slovenci že davno radí svoje zadeve obravnavali sami! Dr. Burger, ki je o tej prošnji poročal v prihodni seji, je stavil predlog: „Ker je prošnja spisana slovenski, slovenskega pa skor malokteri deželni poslanec razumi, naj se prošnja vrne nazaj ter občina prosi, naj prošnji priloži nemško prestavo.“ Tako se je tudi zgodilo. Prošnja se je poslala nazaj. Prepričani smo pa, da se občina ne bode dala v kozji rog vgnati.

Protestiral je g. E. zoper tako početje, pa, človek sam, doč posekan. Kazal je na znani 19. §. t. postav, kazal na posebne zapovedi, kazal na Čehe, ki v toliki večini vendar ne ravnaajo tako do svojih nemških bratov, kakor pa se Nemci na Koroškem vedejo do nas Slovencev. Pri nas je ravnopravnost še vedno na samem papirji. Na Einspielerjevo ugovarjanje, da na primer v Celovski okrajni sodnji se eden uradnik ni zmožen slovenščine, mu je glavarjev namestnik, g. Jessernig vedel celih 13 imenovati (po imenu javeljne), ki so slovenščine zmožni celo v pismu. Radovedni smo, od kod bodo prišle kake slovenske pisma na dan. — Druge zadeve, ki so se še obravnavale v našem zboru, opustimo. Važno je, kar je zbor sklenil te dni, da se namreč šolnina odpravi in se iz deželne denarnice plačujejo učitelji in oskerbljuje šola. G. Einspieler se je potegoval za občine, pa — zastopj. O tem mogoče še prihodnjic kaj. — Končati bi se tudi naš zbor imel že 14. t. m. Gradiva je še silno veliko. Zlasti je še važen vladni predlog o prenehanju volilnega reda, pa, kakor je čuti, zavrgel se bode ta predlog na vrat na nos; ostati mora vse „in statu quo“ to je, pri starem. —

Deželni zbori, kjer ne gospodujejo ustanovci, sklenili so po ministerstvu poslati cesarji zaupnice ter tako odobrovati vladino politiko, tako na primer v zgornjem Avstrijskem, Kranjskem Dalmatinskem itd.

Beust, ki vedno rije in koplje grob grofu Hohenwartu, utegne zadnjic vendar sam iti — rakom zvižgat. Da bi le šel! Poljaki so menda zasukali na federalistično, to je na našo stran. Dobro!

**Ogersko.** Minister uka in bogočastja se je liberalcem silno zameril. Rekel je namreč v državnem zboru, na neko interpelacijo gledé papeževe nezmotljivosti, da vlada ne bode več branila razglašanja omenjenega nauka. Tudi zastran šolstva, zlasti brezvernih šol, ni govoril liberalcem po godu.

**Hrvaško.** Večina deželnih poslancev je vložila protest, da se še vedno ne skliče hrvaški deželni zbor. Podpisanih je 60 poslancev. Drugo, kar je zanimivo in poroča „Obzor“, je, pismo, v katerem od hrvaškega ministra tirjajo narodni poslanci, naj kar precej spriča, da bi bili od Češke narodne stranke prejeti 150.000 gl. za podkupljenje glasov. Ako tega ne dokaže, bodo javno imenovali nesramnega obrekovalca in lažnjivca. Prav tako! Hrvatje! skazite se, kakor ste jo pokazali banu Rauchu!

## Razne novice.

**Novo društvo v Št. Jakobu.** Kar smo že dolgo težko pričakovali, zgodilo se je 24. septembra t. l. Ustanovilo se je katoliško-ustavno društvo v Št. Jakobu v Rožni dolini. Visoka važnost tega društva se je pokazala s tem, da je govore pri ustanovitvi prihitela poslušat nepričakovana, ogromna množica. Prej več ko 600 oseb je bilo gotovo prišlo vkup. Pričakovalo se je, da bodo govorili pod milim nebom, kar pa ni bilo mogoče zavoljo zborovanja deželnega zbora, ker postava ob času zborovanja deželnih poslancev ne pripušta taborov bližje od 6 milj. Tri prostorne sobe v gostilnici pri „Oštneju“ so bile natlačene tako, da se človek geniti ni mogel in vendar se je še več ko dve tretjini ljudstva moralo vrniti domú, ker ne koticika ni bilo več praznega. Govorili so g. Knaflič o pomenu društva, kmet Gregor Janežič obširno o šolah, posebno živahno pa deželni poslanec in profesor, naš gospod Andrej Einspieler, kterege tehne besede o kmečkih posejilnicah in zavarovalnicah ter o družih važnih rečeh so nazoče v nemalo in močno navduševale. Govore so sklenili s prav srčnimi, ginljivimi besedami g. župnik Trajber, zabvalovaje se svojim faranom, ki so se ustanovljenja vdeležili tako obilnem številu. Nazadnje so iz vseh ust zadoneli tri-

kratni „živijoklici“ na cesarja. Vse se je izšlo v najlepšem redu. Koj po sklenitvi je pristopilo v društvo 60 kmetovalcev. To je kratek obris vstanovljenja, ker za obširni opis tu nemamo prostora. Želimo, naj društvo prične svoje delovanje z moškim pogumom, naj se marljivo poganja za svoje narodne in verske pravice in naj obrodi za tukajšnji okraj obilno dobrega sadú!

## Družba sv. Mohora.

Dne 27. septembra so se zbrali razun enega vsi odborniki k seji, v kateri so se obravnavale sledeče točke: a) blagajnik predložil odboru račun z vsemi dokladami o letošnjih družbinih dohodkih in stroških. Vseh dohodkov je bilo 18.246 gl. 81 kr. in stroškov 18.090 gl. 69 kr., tedaj ostane gotovine 156 gl. 12 kr. Po odborovem sklepu od 18. septembra 1869 pripade polovica v zbirko za Janežičevo ustanovitev; druga polovica pa se združi z Matico. Matici je priraslo letos zopet 549 gl., tako da šteje sedajna maticina glavica 14.355 gl. 59 kr. Račun se izroči odborniku č. g. profesorju Dragotinu Robidu v pregled in presojo. b) iz zanimivega poročila odborovega odseka za tiskarnico omenimo, da se je dejanska uravnava družbine tiskarnice sredi mesca septembra pričela in srečno napreduje. Naročena mizarska dela so gotova; došle tudi naročne črke; stroja sta obljubljeni do srede oktobra. Celo uredbo oskerbuje in vodi g. Josip Golé, bivši faktor Blaznikove tiskarnice v Ljubljani. 3. Na vprašanje, koliko in ktere knjige bode izdala družba sv. Mohora družbenikom za prihodnje leto, je odbor sklenil, da kakor dosedaj tudi za l. 1872 dobi vsak ud šest knjig. Nadaljevati se imajo: 1. „Življenje svetnikov in svetnic božjih“ VII. snopič; 2. „Kristusovo življenje in smert“ IV. snopič; 3. Večernice, 25. zvezek in 4. Koledar za leto 1873. Razun imenovanih je 5. namenjena udom jako podučna in zanimiva narodno-gospodarska knjiga, ki jo je slovenskemu narodu v poduk spisal izvrstni slov. pisatelj g. Ferdo Kočevar pod naslovom: „Kupčija in obertnija denar in blago“ in 6. „Umni zivnorejec s posebnim ozirom na govedje“, spisal g. Franc Govekar, nadučitelj v Igu pri Ljubljani. Knjige se bodo tiskale v 19 — 20.000 iztisih. Navset g. Iv. Hribarja, naj bi bratovščina sv. Mohora prihodnje leto spravila na svitlo po njem poslovenjeno Oliver Goldsmiltovo povest: „Wakefieldski župnik“ ni obveljal, ker se ne strinja po vsem z družbinim namenom. Iz ravno istega vzroka odbor tudi ni odobril ponudbe g. J. Klapšica, da bi družba sprejela in izdala njegova rokopisa: „Cerkveno premoženje“ in „Obnašanje katoličanov proti drugovrcem.“ 5. Konečno dovoli odbor g. Podmilšaku za sprejeto povest: „Sabinka“ 70 goldinarjev nagrade in g. Kočevarju za rokopis: „Obertnija in blago“ 100 goldinarjev predplače na račun za prihodnje leto.

## Darovi za Umekov spominek:

	Prenesek iz 18. lista	73 gl. 30 kr.
50. Anton baron Zois	20	„
51. Gr. Jakel, kaplan v Zatičini	2	„
52. A. Bulacher, crkovník	—	50
	Vkup	95 gl. 80 kr.

V Celovcu 9. oktobra 1871.

Odbor.

## Žitna cena.

V Celovcu po vaganu: pšenica 6 gl. 10 kr., — rež 4 gl. 17 kr., — ječmen 3 gl. 1 kr., — oves 1 gl. 92 kr., — ajda 3 gl. 75 kr., — tursica 3 gl. 4 kr., — pšeno 5 gl. 85 kr.

## Kurzi na Dunaji 9. Oktobra 1871

Kreditne akcije 288 gl. — kr. Nadavek na srebro 118 gl. 40 kr. Narodno posojilo 67 „ 60 „ Napoleondori . . . 9 „ 47

**Listnica Besednikova.** F. R. d. osk. v G. Prosimu večkrat kaj. J. L. v G. Se bode porabila. E. v J. in drugim pesnikom. S poslanimi pesmi bi ustregli, pa so malo preveč okrogle. Ljudstvo potrebuje zdrave hrane.